

Perinteet

Käsityöt

Tapio Ikäheimosen pärekopat ja vakat

- Oikein hyvästä pärepuusta eivät vuosikasvurenkaat juurikaan erotu. Niin tiukkasyinen se on.

Sellaisen puun olen onnistunut löytämään ainoastaan kerran. Se kasvoi rämeellä. Hyviä ja kohtalaisia on sen sijaan vastaan tullut useitakin, toteaa Tapio Ikäheimonen.

Kymönkoskelainen Tapio Ikäheimonen on toisen polven pärekopan tekijä, sillä hänen Yrjö isänsä taituroi aikoinaan päreistä monenlaisia koppia ja esineitä niin hyötykäyttöön kuin koriste-esineiksi.

Myös monet muut luonnon materiaalit kuten olki, paju ja tuohi ovat toimineet sekä Yrjö että Tapio Ikäheimosen innoituksen lähteinä.

- Mutta ei isä meitä sen kummemmin pyrkinyt opettamaan! Eiköhän siinä loppujen lopuksi ole käynyt niin kuin sananlaskussa sanotaan: (Työ tekijänsä opettaa). Pärekopan kudontahan on itsessään yksinkertainen taito, jonka jokainen voi saavuttaa. Puun valinta vaatii sen sijaan hiukan kokemusta ja silmää, kertoo Ikäheimonen ja jatkaa.

- Puun tulee olla kituliaasti kasvanut mänty, jonka runko on suora. Se on kaadettava talvella puun ollessa lepotilassa. Jos se kaadetaan kesällä, siitä erittyy pihka pois ja päreistä tulee hauraita. Hauraista päreistä kutovalta vaaditaankin sitten jo enemmän taitoa tai ainakin kärsivällisyyttä. Mutta syntyy koppa toki huonommistakin päreistä.

Päreitä voi varastoida

Kun puu on kaadettu, se sahataan määrämittäisiksi pölkyiksi. Pölkyt puolestaan lohkotaan lekaa, kiilaa sekä kirvestä käyttäen ja kiskotaan päreiksi terävän puukon avulla.

- Kun päreet on kiskottu, niiden reunat ohennetaan, jotta ne lomittuvat kudottaessa tiiviisti toisiinsa nähden. Päreitä voi säilyttää talvella niputettuina hangessa. Niitä voi myös kuivata ja säilyttää varjoisassa, kuivassa paikassa, josta niitä on kätevä hakea ja liottaa tarvittaessa käyttöön. Sama pätee koivuvihaksiin, joita käytetään korien kantoripoina ja vakkojen korvina. Yhdestä männystä syntyy Ikäheimosen mukaan noin 70-80 koppaa. Määrän ratkaisee, millaiseen käyttöön koppia valmistetaan.

- Ostoskorit syntyvät n. 100 cm:n mittaisista päreistä. Isommat kopat vaativat n. 120 cm:n mittaisia tai sitäkin pidempiä päreitä. Aikoinaan ns. silppukontteja varten kiskottiin oikeinkin pitkiä päreitä, kun taas leipäkorit syntyvät niitä paljon lyhyemmistä, jatkaa Ikaheimonen. Mikäli koneviiluista koreja kutovat mielivät kokeilla päreiden kiskomista ja korien kutomista aidoista päreistä, rohkaisee Ikaheimonen heitä kääntymään metsäyhtiöiden puoleen.

- Metsäyhtiöt antavat kyllä pölkyn mieluusti sille, joka kertoo valmistavansa siitä käsityönä pärekoppia. Puita tai vihtaksia ei ole siis kenenkään syytä mennä ottamaan luvatta toisen maalta. Niiden ottamiseen tarvitaan aina metsänomistajan lupa, muistuttaa Ikaheimonen.

Auli Kumpunen

